

skrifterna en gång utgjort ett sammanhängande monument, tvingas man emellertid att förutsätta, att två olika ristare här varit verksamma. Detta framgår av olikheter i huggningstekniken, olikheter, som icke kunna bero på stenarnas material, då de båda äro av samma slags sandsten. Vidare skilja sig runformerna och den ornamentala utsmyckningen på ett till synes avgörande sätt från varandra. Därtill kommer att dessa båda inskrifter på grund av formuleringen knappast kunna förenas med varandra. De ha båda utgjort slutet av längre inskrifter. U 214 har i stället, efter vad vid behandlingen av den inskriften framhållits (ovan s. 329), sitt inledande parti i U 215.

Drosboi har som konstnär varit mindre framstående än ristaren av U 214. Det förefaller däremot troligt, att *Drosboi* också har ristat U 217. Där torde man ha att söka den andra utav »stenarna», den som innehåller inskriftens början.

217. Vallentuna kyrka.

Litteratur: B 63, L 1554. J. Bureus, F a 6 s. 141 n:r 26 (Axehiellm), s. 170 n:r 37 (Rhezeliu8), F a 5 n:r 438, F a 1 s. 98; M. Aschaneus, F b 18 s. 17; J. Hadorph, Resejournal (i: Peringskiölds Monumenta 3); J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 157; O. Celsius, SR 2, s. 403; Kyrkoinventarium 1829; UFT h. 3 (1873), s. 81.

Avbildningar: M. Aschaneus, teckning (a. a.); P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 63).

Runstenen, som numera är försvunnen, finnes tidigast omtalad av Axehiellm och av Rhezelius (i F a 6). Den förre anger dess plats vara »J Walentuna Närre kyrkewägg», den senare »Wid öster Hörnet i K:murn». I F a 5 uppges den sitta »J kyrkemuren östertil». Aschaneus antecknar över sin teckning (i F b 18): »Wthi Waltuna kyrkio mur, wid östre hörnet.» I »Resejournalen» skriver Hadorph: »3 Runestenar finnas wid denna kyrkio, en i östnorr hörnet, defect.» Celsius, som läste inskriften den 3 juni 1727, uppger, att stenen sitter i »Wallentuna kyrkiowägg på wästra sidan mitt emot stegluckan». Ännu 1829 är runstenen bevarad och synlig: »Emot nordöstra hörnet på norra sidan är midt på muren insatt en större runosten, som för afståndet icke kan läsas» (»Kyrkoinventarium»).

Runstenen fördärvades antagligen vid kyrkans brand (1856) och den därpå följande reparationen (1857).

Stenarten har sannolikt varit röd sandsten (»rödh sten» antecknar Aschaneus på sin teckning). Höjd omkring 1,80 m. (enligt Aschaneus »12 qter»), bredd upptill omkring 1,20 m., nedtill omkring 0,75 m. (enligt Aschaneus 8, resp. »5 qter»).

Inskrift (enligt Hadorph och Helgonius i B 63):

ikifastr lit bro kiarua iftr · s ...

5 10 15 20 25

Ingifastr let bro gærva æftir ...

»Ingefast lät göra bron efter ...»

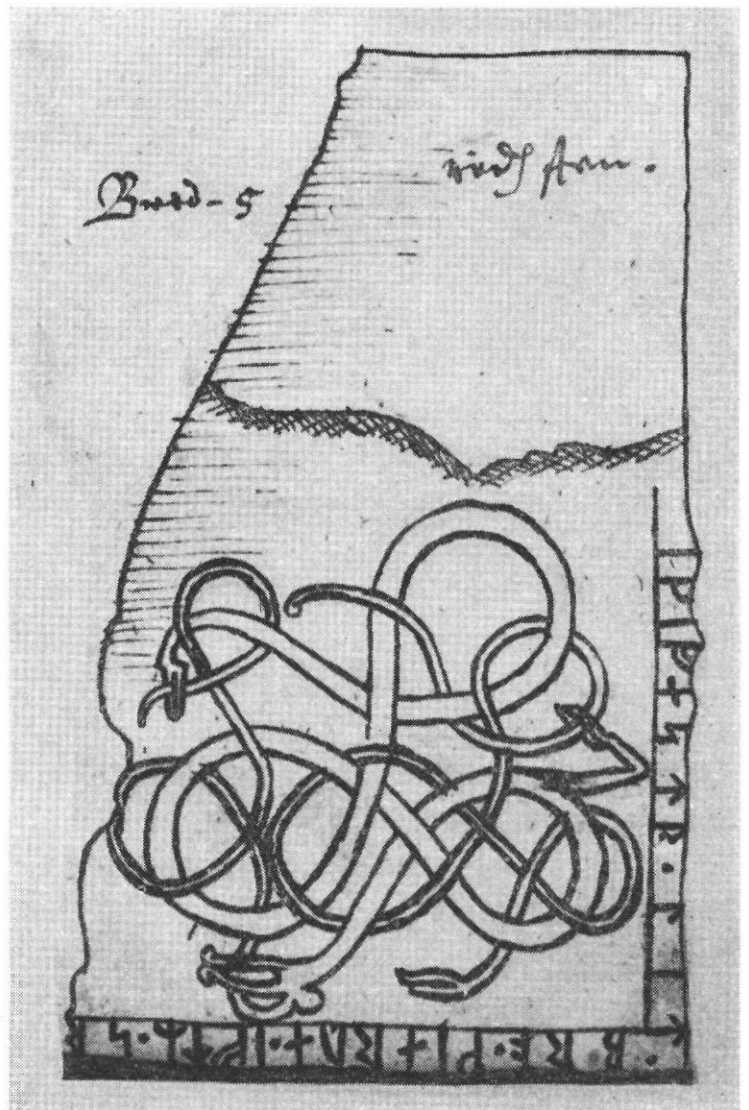

Fig. 211. U 217. Vallentuna kyrka.
Efter teckning av Aschaneus.

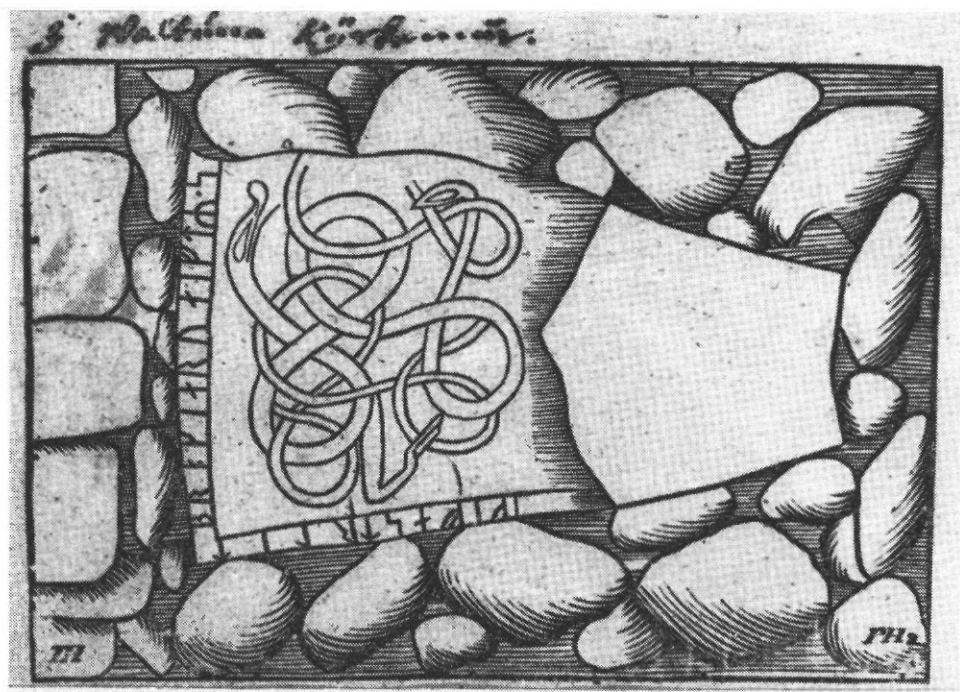

Fig. 212. U 217. Vallentuna kyrka. Efter B 63.

Till läsningen: Axehiell: sk efter 8 r, 11 t och 20 a; 21—24 *iftir*. — Rhezelius: Sk efter 8 r, 11 t, 14 o och 20 a; efter 25 s läser Rhezelius ett r. — Aschaneus: Sk efter 8 r, 11 t, 14 o och 20 a; efter 25 s läser Aschaneus ett r. — Hadorph (Resejournal): Sk efter 8 r, 11 t, 14 o och 20 a. Efter 25 s läser Hadorph ett u. — Celsius: Sk efter 8 r, 11 t, 14 o och 20 a; sk saknas efter 24 a. Efter 25 s läser Celsius ett i. — Inskriften börjar i alla uppteckningarna utan sk. Hos Axehiell äro sk tecknade som punkter; hos Rhezelius likaså, utom efter 8 r, där sk har formen av ett kors; Aschaneus har endast punkter, Celsius ett kors (efter 8 r) och punkter. Inskrif-

ten har därför möjligen haft två typer av sk — kors och punkt.

Ingifastr är ju ett vanligt mansnamn under vikingatid och medeltid, se Sö 308. Det förekommer ett 20-tal gånger i uppländska runinskrifter.

Efter runan 26, som har uppfattats på tre olika sätt (r, u, i), är »stenen tvärt afbruten och det ena st. borta» (Celsius). Möjligen har där stått *sun*.

Ornamentiken gör ett föga ålderdomligt intryck. Celsius antecknar under sin läsning, »stort korss», vilket säkerligen beror på ett minnesfel.

Inskriften har fått sin plats utmed stenens kanter och bildar en rät vinkel i vänstra hörnet. Denna anordning påminner slående om U 216, som anträffats vid kyrkan och som av allt att döma är ristad vid samma tid. Många andra drag (sk, inga sv.-no. runor o. s. v.) ha de båda inskrifterna gemensamt. Det förefaller därför troligt, att samme ristare, *Drosboi*, har utfört båda ristningarna. Då nu U 216 omtalar, att »Johan lät resa stenarna efter Östen sin fader», vågar man kanske antaga, att U 217 är den andra av de åsyftade stenarna och att de båda inskrifterna ha samband med varandra. Det är tänkbart, att inskriften på U 217 skall suppleras *ikifastr · lit · bro : kiarua · iftr · su[n · sin ...]*. Namnen Ingefast och Östen förekomma tillsammans på runstenen U 135 vid Broby i Täby sn. De män, som där omtalas, tillhöra den välbekanta Jarlabankesläkten (se s. 210). Ingefast var Jarlabankes far och Östen hans farfar. Östen var dessutom namn på en broder till Ingefast, och en av Jarlabankes söner heter Ingefast. Östen och Ingefast äro sålunda namn, som upprepade gånger förekomma inom släkten. Det är ej uteslutet, att den Ingefast, som nämnes i U 217, kan ha varit Jarlabankes son, och att — om den här föreslagna suppleringen av inskriften är riktig — Östen har varit Jarlabankes sonson och Johan hans sonsons son. Det är att märka, att även Jarlabanke-stenen U 212 en gång har blivit inlagd i kyrkobyggnaden.

Var den bro kan ha legat, som omtalas i inskriften, är omöjligt att avgöra, då inga upplysningar finnas om var stenen, eller stenarna, ursprungligen stått. »Denne broo af sten finnes än igen uppå presteskogen wid en gångestig», skriver visserligen Hadorph i sin »Resejournal», men ett sådant uttalande måste naturligtvis upptagas med försiktighet.

Det är f. ö. överraskande att finna ett brobygge omtalat på en runsten av så ung typ. Detta är såvitt jag vet det enda exemplet på något dylikt. Traditionen från Jarlabanke kan måhända förklara, att bruket har levat kvar inom släkten.